

“Door de politiek-economische context groeien bedrijven en verenigingen steeds meer naar elkaar toe”

In de vakliteratuur wordt er steeds meer geopperd dat overheid, bedrijven en kenniscentra meer gaan samenwerken om innovatieprojecten te ontwikkelen. En dat in het samenwerkingsverhaal ook de burger betrokken moet worden. Maar er wordt weinig of niet gekeken naar het middenveld. Bart Verhaeghe, beleidsmedewerker bij de Verenigde Verenigingen, vertelt waarom dat zo is.

Bart Verhaeghe: “Allicht uit onwetendheid over wat er allemaal gebeurt in het middenveld. Er is een grote verscheidenheid binnen het verenigingsleven. Wie is waarmee bezig? Het is niet evident om hierop vat te krijgen. Daarnaast speelt er ook een perceptieprobleem en heerst er nog een te enge kijk op wat innovatie is. Dat weerspiegelt zich ook in het Vlaams regeerakkoord. Voor innovatiebeleid ligt de nadruk op de ‘Triple Helix’, terwijl duidelijk is dat een innovatiebeleid veeleer een kader en stimuli moet bieden voor diepgaande maatschappelijke veranderingen. Waarbij dus ook een middenveld onontbeerlijk is.”

Hoe kan het middenveld de samenwerking ondersteunen tussen overheid, kenniscentra, bedrijven en de burger?

“Door de veelzijdigheid en de grote achterban van het verenigingsleven in Vlaanderen, is het evident dat het middenveld een belangrijke sensibiliserende en verbindende rol speelt. Sensibiliserend omdat ze het draagvlak voor dit soort samenwerkingen vergroot. Verbindend omdat ze de eigen expertise, ervaring en ideeën uit haar werkingen met burgers actief koppelt aan relevante ontwikkelingen op overheids-, academisch of bedrijfsniveau.”

“Het middenveld werkt overigens al jaren samen met overheden, kenniscentra en bedrijven. De Koning Boudewijnstichting bijvoorbeeld stimuleert dit soort samenwerking. Vaak zijn die vrijblijvend. Maar het kan ook anders bewijst de koepelorganisatie Bond Beter Leefmilieu (BBL). Samen met enkele bedrijven lopen er projecten rond isolatie en energie-efficiëntie die op het terrein maximaal het verschil maken.”

Bart Verhaeghe, Verenigde Verenigingen

Merkt u dat sommige verenigingen initiatieven nemen om samen te werken? Kan u enkele voorbeelden geven?

“Door de politiek-economische context groeien bedrijven en verenigingen steeds meer naar elkaar toe. Dat is niet altijd constructief. Soms lijken ze elkaar te beconcurreren rond maatschappelijke thema's. Zorgwekkend is ook dat door die toenadering de meerwaarde van het middenveld steevast in markttermen verpakt wordt. Het middenveld is daar zoekende. De vraag die dan centraal staat is of middenveldorganisaties hun maatschappelijke impact

kunnen verhogen of versnellen door ook oog te hebben voor economische waarden. Of door ondernemersmodellen toe te passen op delen van de verenigingswerking. Hoe gaat maatschappelijk en financieel rendement hand in hand en wat zijn de mogelijke valkuilen? Verenigingen moeten daartoe uit hun comfortzone treden, hun missie bevragen en scherpstellen. Meerdere verenigingen zijn daar vandaag de dag zeer bewust mee bezig en evolueren naar hybride vormen die niet langer 'puur' vzw of vereniging zijn."

"Anderzijds voelen ondernemingen ook de druk om zich meer maatschappelijk te oriënteren. Soms werken ze rond thema's die traditioneel eerder issues van verenigingen zijn. Is er een consensus te vinden tussen de logica en werkwijze van middenveld en die van bedrijven? De zoektocht is volop bezig. De overheid zal moeten volgen, met aangepaste juridische kaders en ondersteuningsmechanismen die ook aan 'ondernemende verenigingen' zuurstof geven. Is het in deze context bijvoorbeeld logisch dat een KMO-loket gesloten blijft voor verenigingen?"

Sociale Innovatiefabriek

www.deverenigdeverenigingen.be
www.socialeinnovatiefabriek.be

Hoe kunnen bedrijven, overheid en kenniscentra de burger meer aantrekken in hun samenwerking?

"Burgers en verenigingen laten zich niet instrumentalisieren of voor een of andere kar spannen. Helaas zijn er zeker in de relatie met overheden – tal van voorbeelden van nep-inspraak of pseudo-participatie door verenigingen of burgerinitiatieven. Daarnaast zijn er de klassieke valkuilen van partnerschappen waarbij bijvoorbeeld voorbijgegaan wordt aan de eigen dynamiek en aanpak van verenigingen, aan het werken met vrijwilligers, het eigen tempo en de draagkracht."

Helaas zijn er -zeker in de relatie met overheden- tal van voorbeelden van nep-inspraak of pseudo-participatie door verenigingen of burgerinitiatieven

"Vaak is meer naambekendheid bij nieuwe doelgroepen de voornaamste beweegreden waarom bedrijven aansluiting zoeken bij verenigingen. Er is uiteraard ook verrijking en verbreding door expertise te halen 'uit het veld'. En door het grotere draagvlak vergroot de politiek-economische kans op slagen. Anderzijds schuwen ondernemingen politieke en ideologische thema's of standpunten, toch een essentieel onderdeel van het gros van verenigingen."

Kunnen ook kleine verenigingen hierin een rol spelen? Of is die kans enkel weggelegd voor de grote organisaties?

"Of een vereniging nu klein of groot is, is waarschijnlijk niet de belangrijkste tegenstelling. Het is eerder het uitgangspunt en de 'drive' die telt. Soms zijn kleinere organisaties, omdat ze flexibeler en wendbaarder zijn, in het voordeel. Een kritische, open geest lijkt het belangrijkste, alsook de competentie om iedereen mee te krijgen in een samenwerkingsverhaal. Kleinere verenigingen worden minder aangesproken door ondernemingen en kenniscentra omdat ze soms minder bekend zijn, maar ook omdat ze minder 'return' kunnen bieden en meestal over geen of te weinig personeel beschikken om veel tijd en energie te investeren in partnerschappen."